

NORMELE TEHNICE ȘI SANITARE din 12 octombrie 2016

privind serviciile funerare, înhumarea, incinerarea, transportul, deshumarea și reînhumarea cadavrelor umane, cimitirele, crematoriile umane, precum și criteriile profesionale pe care trebuie să le îndeplinească prestatorii de servicii funerare și nivelul fondului de garantare
EMITENT • Guvernul

Publicat în **Monitorul Oficial nr 843 din data 24-10-2016**

Data intrării în vigoare 23-11-2016

Prezenta formă este valabilă începând cu data de 23-11-2016 până la data de 27-11-2019

*) Aprobate prin [Hotărârea nr. 741/2016](#), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 843 din 24 octombrie 2016.

Capitolul I

Norme tehnice și sanitare ale serviciilor funerare

Articolul 1 Prin condiții decente de desfășurare a serviciilor funerare, astfel cum sunt prevăzute la [art. 25 alin. \(2\) lit. c\) din Legea nr. 102/2014](#) privind cimitirele, crematoriile umane și serviciile funerare, în sensul prezentelor norme, se înțelege condițiile de suprafață și dotări ale spațiilor, conform prevederilor [art. 8 lit. e\)](#) și [f\)](#) și [art. 18](#).

Articolul 2

(1) Serviciile funerare cuprind toate serviciile ce pot fi aduse unui defunct și familiei acestuia după momentul decesului, conform prevederilor [art. 21 din Legea nr. 102/2014](#). Pregătirea defunctului pentru înmormântare include și îngrijiri mortuare ce sunt adresate direct corpului defunctului, precum manoperele de spălare și igienizare, îmbălsămare și tanatopraxie.

(2) Prezentele norme nu se aplică manipulării cadavrelor pentru activități didactice și științifice și nici activităților specifice serviciilor de prosectură realizate numai în spitale și în instituțiile de medicină legală, conform prevederilor [Legii nr. 104/2003](#) privind manipularea cadavrelor umane și prelevarea organelor și țesuturilor de la cadavre în vederea transplantului, republicată.

Articolul 3 Serviciile funerare se îndreaptă către defunct și familia acestuia din respectul pe care societatea îl manifestă față de demnitatea umană și din solidaritate față de membrii săi. Orice activitate sau acțiune asupra corpului unei persoane decedate va avea la bază respectul față de ființa umană și se va realiza cu reținere și grijă.

Articolul 4

(1) Se interzice fotografierea corpului defunctului, fără acordul aparținătorilor.

(2) Prin excepție este permisă fotografierea și filmarea pe timpul desfășurării autopsiei în scopul constituirii probelor, conform dispozițiilor legale în vigoare.

Articolul 5

(1) Procedura de **îmbălsămare** este obligatorie în următoarele cazuri:

a) când familia alege să **expună** decedatul în locuri publice, precum case mortuare, case funerare, capele, cu capacul de la sicriu deschis;

b) când decedatul este **transportat** în scopul înhumării într-o altă localitate decât cea în care s-a produs decesul, la o distanță de **minimum 30 de kilometri**;

c) când, datorită cauzei medicale a decesului survenit în afara unităților sanitare, se impune îmbălsămarea ca măsură de profilaxie și reducere a riscului biologic, conform avizului epidemiologic al direcției de sănătate publică județene sau a municipiului București.

(2) Se interzice efectuarea procedurii de îmbălsămare în următoarele situații:

a) **anterior** desfășurării **cercetării judiciare**, în cazurile în care, prin lege, se dispune autopsia medico-legală de către organul de urmărire penală sau de către instanța de judecată;

b) în cazul **bolilor infecțioase** cu agenți biologici înalt patogeni, conform avizului epidemiologic al direcției de sănătate publică județene sau a municipiului București;

c) în afara spațiilor autorizate pentru efectuarea îmbălsămării și tanatopraxiei conform prezentelor norme.

Articolul 6

(1) Manoperele de îmbălsămare/tanatopraxie se realizează numai de către personalul specializat care posedă competențe specifice în domeniul serviciilor funerare, conform prezentelor norme.

(2) Familia poate realiza manopere, precum spălarea corpului și îmbrăcarea persoanei decedate, în conformitate cu propria dorință ori cu datinile, convingerile sau cultul religios.

(3) Efectuarea îngrijirilor mortuare ca parte a serviciilor funerare legate de pregătirea cadavrului pentru înhumare/incinerare se realizează numai de către persoane care dețin competențe specifice în acest sens conform prezentelor norme, după obținerea avizului epidemiologic. Se exceptează manoperele efectuate de către familie în condițiile prevăzute la [alin. \(2\)](#).

Articolul 7

(1) Prestatorii de servicii funerare vor efectua activitățile specifice după obținerea avizului consiliului local al unității administrativ-teritoriale și a autorizației sanitare de funcționare emisă de către direcțiile de sănătate publică județene, respectiv a municipiului București, conform prevederilor din [anexa nr. 1](#).

(2) Prestatorul de servicii funerare trebuie să respecte normele de igienă în timpul transportului și înhumării, pentru protecția sănătății publice. Transportul în vederea înhumării se realizează cu capacul sicriului închis.

(3) Autovehiculele special amenajate pentru transportul mortuar trebuie să dețină autorizație conform prevederilor [art. 13 din Legea serviciilor de transport public local nr. 92/2007](#), cu modificările și completările ulterioare.

(4) Autovehiculele special amenajate în acest scop trebuie să respecte condițiile prevăzute în anexa nr. 2.

(5) Direcțiile de sănătate publică județene și a municipiului București vor **afișa pe site-ul propriu lista prestatorilor de servicii funerare autorizați**, precum și lista documentelor necesare pentru eliberarea avizelor și autorizațiilor emise de acestea în conformitate cu prezentele norme.

(6) Consiliile locale ale unităților administrativ-teritoriale vor afișa pe site-ul propriu lista prestatorilor de servicii funerare avizați, precum și lista documentelor necesare pentru eliberarea avizelor emise de acestea, în conformitate cu prezentele norme.

(7) Unitățile sanitare cu paturi **pot afișa**, la biroul de întocmire a formalităților în cazul decesului, lista cu prestatorii de servicii funerare autorizați, actualizată periodic.

Articolul 8

Serviciile funerare se prestează conform prevederilor [Legii nr. 102/2014](#) în următoarele condiții:

a) atunci când **decesul** a avut loc într-o **instituție de asistență medicală/îngrijiri de sănătate** sau la domiciliu, **preluarea** persoanei decedate se efectuează de către **prestatorul de servicii funerare**, autorizat conform prezentelor norme. **Preluarea** defunctului din unitatea sanitară se face într-un **sicriu cu capac sau într-o husă biodegradabilă cu fermoar**, pe o brancardă de inox;

b) preluarea și transportul persoanei decedate în vederea înhumării/incinerării de la locul unde se păstrează corpul defunctului către locul de înhumare/incinerare se realizează pe baza certificatului de deces, cu respectarea prevederilor legale în vigoare. Pe timpul transportului capacul sicriului se menține închis;

c) procedura de îmbălsămare și/sau tanatopraxie care se efectuează în afara serviciilor de prosectură sau medicină legală se realizează cu avizul direcției de sănătate publică județeană, respectiv a municipiului București, la solicitarea tanatopractorului, care va depune copii de pe următoarele documente:

(i) cererea scrisă a familiei de efectuare a îmbălsămării/tanatopraxiei către prestatorul de servicii funerare;

(ii) declarația tanatopractorului cu privire la metoda și substanțele chimice folosite;

(iii) copie de pe certificatul medical constatator al decesului;

d) produsele chimice folosite în îmbălsămare/tanatopraxie vor fi păstrate în condițiile specificate în fișa de securitate și vor fi înscrise într-un registru special de intrare-ieșire pe care îl păstrează prestatorul de servicii funerare;

e) prestatorul de servicii funerare va avea în dotare spații corespunzătoare, destinate activităților pe care le prestează, și autovehicule special amenajate conform specificațiilor tehnice din anexa nr. 2, astfel:

(i) spațiul destinat **activităților de servicii funerare** are o suprafață de **minim 30 mp**, cu o zonă de primire a clienților și spațiu de prezentare a produselor;

(ii) spațiul pentru prestarea **activităților de îngrijiri mortuare** are o suprafață **minimă de 16 mp**, cu dotările prevăzute la [lit. f\)](#); în cazul în care acest spațiu este situat în continuarea spațiului

prevăzut la [pct. \(i\)](#), se asigură un circuit separat de activitatea de primire a clienților și prezentare a produselor;

(iii) în cazul în care prestatorul de servicii funerare realizează servicii de îmbălsămare/tanatopraxie în zone rurale, unde nu există un spațiu conform celui prevăzut la [pct. \(ii\)](#), și persoana decedată nu a suferit de o boală infecțioasă, acestea pot fi realizate dacă deține un autovehicul de asistență funerară mobilă dotat conform prevederilor [pct. 1 din anexa nr. 2](#);

(iv) cel puțin un **autovehicul pentru transport cadavre**, conform specificațiilor [pct. 3 din anexa nr. 2](#); pentru ceremonia de înmormântare va fi folosit un **autovehicul de paradă funerară**, în proprietate sau închiriat, care va respecta prevederile [pct. 2 din anexa nr. 2](#);

f) spațiile prevăzute la [lit. e\) pct. \(ii\)](#) vor asigura următoarele condiții igienico-sanitare:

(i) sursă de apă potabilă;

(ii) racord la sistemul de canalizare prevăzut obligatoriu cu **filtru**;

(iii) **agregat frigorific mortuar** pentru păstrarea corpului neînsuflețit la o temperatură de 0-5°C;

(iv) suprafețe lavabile, podea cu sifon de pardoseală și pantă de scurgere;

(v) condiții de microclimat;

(vi) grup sanitar prevăzut cu **duș și vestiar** pentru angajați;

g) suprafețele de lucru din spațiul pentru îmbălsămare/ tanatopraxie vor fi dezinfectate zilnic și după fiecare manoperă realizată, cu produse **biocide**, avizate/autorizate de Comisia Națională pentru Produse Biocide, conform [Hotărârii Guvernului nr. 617/2014](#) privind stabilirea cadrului instituțional și a unor măsuri pentru punerea în aplicare a [Regulamentului \(UE\) nr. 528/2012](#) al Parlamentului European și al Consiliului din 22 mai 2012 privind punerea la dispoziție pe piață și utilizarea produselor biocide, cu modificările și completările ulterioare;

h) prestatorul de servicii funerare are obligația de a încheia **contract** cu firme specializate pentru colectarea **deșeurilor menajere** și a **deșeurilor rezultate din activitatea de îmbălsămare/ tanatopraxie**, asimilabile deșeurilor medicale.

Articolul 9

(1) În vederea obținerii **avizului consiliului local al unității administrativ-teritoriale** în care își desfășoară activitatea, prestatorul de servicii funerare întocmește un dosar care să conțină:

a) documentele care atestă faptul că personalul angajat cu atribuții în prestarea de servicii funerare, pregătirea cadavrului și efectuarea de îngrijiri mortuare are competențele specifice necesare, conform prezentelor norme. Se exceptează de la cerința de competență specifică persoanele care lucrează în contabilitate, agenți de marketing, șoferi, persoane care execută/decorează monumente funerare sau comercializează obiecte funerare;

b) dovada că prestatorul de servicii funerare are cel puțin 3 angajați, astfel:

(i) un tanatopractor cu diploma de absolvire a programului de formare teoretică și practică în urma căruia a obținut dreptul de liberă practică, în conformitate cu prezentele norme, angajat cu contract de muncă, cu dreptul de a completa și semna certificatul de îmbălsămare, conform formularului din [anexa nr. 3](#);

(ii) minimum 2 persoane angajate cu normă întreagă, cu atribuții în efectuarea transportului decedatului;

c) nu are datorii restante la bugetul de stat, bugetul asigurărilor sociale de stat și bugetul local și are constituit fondul de garantare;

d) dovada deținerii spațiului corespunzător pentru desfășurarea obiectului de activitate, respectiv copie a autorizației sanitare de funcționare emise de direcția de sănătate publică județeană, respectiv a municipiului București.

(2) Avizul consiliului local poate fi retras în cazul în care se constată nerespectarea condițiilor inițiale care au stat la baza obținerii avizului consiliului local al unității administrativ-teritoriale.

Articolul 10

(1) Supravegherea medicală a prestatorilor de servicii funerare se efectuează înainte de începerea activității profesionale și în continuare, periodic, făcând astfel posibilă desfășurarea activităților fără afectarea stării de sănătate.

(2) Serviciile medicale profilactice prin care se asigură supravegherea sănătății prestatorilor de servicii funerare sunt: examenul medical la angajarea în muncă, de adaptare, periodic și la reluarea activității, supravegherea specială și promovarea sănătății la locul de muncă.

(3) Tipul serviciilor medicale, și anume: clinice, paraclinice și de laborator se stabilesc de către medicul de medicina muncii pentru fiecare prestator de servicii funerare în parte după vizitarea locului de muncă, în funcție de agentul la care este expus, de situația specială de muncă, ocupație/funcție, conform prevederilor legale în vigoare.

(4) În urma examinării medicale, prin **fișa de aptitudine** completată de către medicul de medicina muncii se stabilește pentru fiecare prestator de servicii funerare aptitudinea în muncă, reprezentând capacitatea lucrătorului din punct de vedere medical de a desfășura activitatea la locul de muncă respectiv.

(5) Rezultatele examenului clinic și ale celorlalte examene medicale se înregistrează în dosarul medical individual.

(6) Pentru promovarea măsurilor privind adaptarea la muncă a prestatorilor de servicii funerare și pentru îmbunătățirea condițiilor de muncă, medicii de medicina muncii desfășoară activități de consiliere privind sănătatea și igiena ocupațională a prestatorilor de servicii funerare, colaborând cu responsabilii de securitate în muncă.

(7) Supravegherea medicală a prestatorilor de servicii funerare se asigură prin structurile medicale de medicina muncii.

(8) Angajatorul are obligația de a asigura securitatea și sănătatea lucrătorilor în toate aspectele legate de muncă, inclusiv dotarea cu echipament de muncă și echipament individual de protecție conform legislației în vigoare.

Articolul 11 Prestatorii de servicii funerare păstrează și arhivează contractele de prestări servicii și copii ale documentelor fiscale timp de 5 ani.

Capitolul II Criteriile profesionale pe care trebuie să le îndeplinească prestatorii de servicii funerare

Articolul 12

(1) Școala Națională de Sănătate Publică Management și Perfecționare în Domeniul Sanitar București, denumită în continuare SNSPMPDSB, prin Centrul Național de Dezvoltare Profesională în Domeniul Sanitar organizează la nivel național programele de formare a autopsierilor, respectiv a tanatopractorilor, precum și formarea formatorilor în domeniile autopsie, respectiv tanatopraxie și certifică absolvenții acestor programe, care au promovat evaluarea finală organizată conform prezentelor norme.

(2) Ministerul Sănătății prin SNSPMPDSB - Centrul Național de Dezvoltare Profesională în Domeniul Sanitar acreditează formatorii pentru formarea autopsierilor, respectiv formarea tanatopractorilor și coordonează pregătirea lor profesională.

(3) Comisia de specialitate de medicină legală a Ministerului Sănătății desemnează un responsabil național care va încheia un parteneriat cu SNSPMPDSB în vederea organizării programelor de formare pentru autopsieri și tanatopractori.

(4) Programele de formare pentru autopsieri și tanatopractori sunt organizate în parteneriat cu institutele de medicină legală din centrele universitare București, Iași, Cluj-Napoca, Timișoara, Craiova și Târgu Mureș și serviciile de medicină legală județene, respectiv a municipiului București care pot oferi atât baza practică, cât și posibilitatea participării cadrelor universitare, precum și cu alți furnizori de formare acreditați în domeniul autopsierii sau tanatopraxiei, entități publice și/sau private, în baza unor curricule de pregătire diferențiate, cu caracter național, aprobate prin ordin al ministrului sănătății, în termen de 60 de zile de la intrarea în vigoare a prezentelor norme, la propunerea SNSPMPDSB și Institutului Național de Medicină Legală, denumit în continuare INML.

(5) Programele de formare sunt susținute de cadre universitare și formatori acreditați în domeniul autopsierii și tanatopraxiei în baza unor curricule de pregătire elaborate de responsabilul național desemnat.

(6) Responsabilul național desemnat conform [alin. \(2\)](#) elaborează curriculumul de pregătire atât pentru ocupația de autopsier, cât și pentru ocupația de tanatopractor.

(7) Curriculumul de pregătire pentru autopsier și tanatopractor va cuprinde o parte teoretică cuprinzând teoria îngrijirilor conservatoare și de tanatopraxie, anatomia, noțiuni de medicină legală și anatomie patologică, microbiologie, toxicologie, histologie, legislația specifică, etică funerară și o parte practică:

a) în cazul curriculei de autopsier, partea practică va fi centrată pe tehnica autopsiei completată cu cunoștințe de tanatopraxie;

- b) în cazul curriculei de tanatopractor, partea practică se va axa pe dobândirea de abilități avansate de tanatopraxie, reconstrucție și estetică mortuară, în centrele de pregătire practică.
- (8) Curriculumul de pregătire va conține:
- a) condițiile de înscriere la program;
  - b) nominalizarea centrelor de pregătire teoretică și de pregătire practică publice și private acreditate care au în dotare baza tehnico-materială necesară pentru derularea pregătirii în domeniu;
  - c) numărul de ore de pregătire teoretică și programa analitică a pregătirii teoretice;
  - d) numărul de ore de pregătire practică și baremul de activități practice necesare pentru absolvirea programului;
  - e) tematica de examen care presupune o probă teoretică și o probă de abilități practice, precum și baremul necesar pentru a promova programul de pregătire;
  - f) criteriile de selectare a lectorilor, cadre didactice și formatori cu pregătire în domeniu acreditați de către Ministerul Sănătății, pentru pregătirea teoretică și pentru pregătirea practică și a examinatorilor pentru proba teoretică și, respectiv, proba practică din cadrul examenului pentru obținerea certificatului de autopsier, respectiv de tanatopractor;
  - g) alte precizări necesare bunei organizări și derulării a programului.
- (9) Bugetul necesar organizării programului de pregătire este asigurat din taxele de instruire, din care 33% revin SNSPMPSDB pentru gestionarea și derularea programului.
- (10) Durata programului de pregătire, modalitatea de organizare a programelor de pregătire, precum și curriculumul pentru cele două domenii vor fi aprobate prin ordin al ministrului sănătății, în termen de 60 de zile de la intrarea în vigoare a prezentelor norme, la propunerea SNSPMPSDB și INML.

Articolul 13

- (1) Formarea profesională pentru calificarea de tanatopractor impune drept condiție prealabilă absolvirea liceului, cu sau fără bacalaureat, iar angajarea în cadrul serviciilor funerare se face în baza diplomei de tanatopractor emisă de Ministerul Sănătății.
- (2) Formarea profesională pentru calificarea de autopsier impune drept condiție prealabilă absolvirea liceului, cu sau fără bacalaureat, iar angajarea ca tanatopractor în serviciile funerare și dreptul de semnare a certificatelor de îmbălsămare sunt condiționate de absolvirea programului de formare profesională pentru calificarea de autopsier conform prezentelor norme, completată cu modulele specifice curriculei de tanatopractor.
- (3) Autopsierul își poate completa studiile în domeniul tanatopraxiei pentru a obține și certificarea de tanatopractor, conform prezentelor norme.
- (4) Tanatopractorul nu va putea fi angajat ca autopsier într-o unitate sanitară decât în condițiile în care completează formarea cu modulele specifice curriculei de autopsier, susține examenul național și obține diploma de autopsier.
- (5) Completarea formării prevăzute la [alin. \(3\)](#) și [\(4\)](#) se realizează prin completarea modulelor de pregătire care lipsesc, conform programei curriculare naționale, și susținerea examenului național.
- (6) Personalul prevăzut la [alin. \(3\)](#), care nu optează să completeze formarea conform prezentelor norme, își va desfășura activitatea sub **autoritatea permanentă a medicului specialist**, fără a avea dreptul de a-și desfășura activitatea în serviciile funerare și de a semna singur certificatele de îmbălsămare, putând să dobândească acest drept oricând în viitor, prin completarea formării și susținerea examenului național.
- (7) Obținerea diplomei de tanatopractor conform prezentelor norme conferă dreptul de a efectua îmbălsămări/tanatopraxii în afara unităților sanitare și de a semna certificatul de îmbălsămare fără a fi nevoie de contrasemnătura medicului.

Articolul 14

- (1) Diplomele similare din state membre ale Uniunii Europene sau din țări terțe sunt recunoscute/echivalate de către Ministerul Muncii, Familiei, Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice pe baza avizului SNSPMPSDB, care va certifica parcurgerea unei curricule similare de pregătire.
- (2) Procedura de avizare va fi aprobată prin ordinul ministrului sănătății prevăzut la [art. 12 alin. \(10\)](#).

Articolul 15 Prestatorii de servicii funerare se pot asocia într-o organizație profesională de profil, conform legislației în vigoare, care va avea, printre altele, rolul avizării periodice a exercitării

activităților de tanatopraxie și oferirea de noțiuni de conduită și etică pentru ceilalți lucrători din sistemul serviciilor funerare.

Capitolul III

Norme privind metodele și tehnicile de îmbălsămare și tanatopraxie

Articolul 16 În înțelesul prezentului act normativ următorii termeni se definesc astfel:

1. tanatopraxia reprezintă un ansamblu de metode și tehnici care se aplică după moarte corpului uman prin care se realizează igienizarea, îmbălsămarea, la nevoie restaurarea, reconstrucția și îngrijiri de estetică mortuară în scopul conservării temporare a corpului, precum și pentru a reda decedatului o înfățișare cât mai apropiată de cea anterior cunoscută, astfel încât să poată fi prezentat cu demnitate familiei și pregătit pentru funeralii;

2. îmbălsămarea modernă se referă la tehnici prin care după moarte sunt injectate în cadavru pe cale vasculară sau pe alte căi, în cazul în care sistemul vascular nu este integru, diferite **substanțe chimice** cu scopul de a opri acțiunea bacteriilor și procesul de distrucție natural, precum și de a fixa țesuturile astfel încât să se realizeze conservarea temporară sau definitivă a corpului;

3. autopsia presupune deschiderea cavităților naturale ale corpului și examinarea prin inspecție și secționare, la nevoie completată cu disecție a tuturor organelor pentru confirmarea, precizarea sau completarea diagnosticului clinic în cazul autopsiilor anatomopatologice, ori pentru a stabili cauzele medicale ale morții și/sau pentru a culege date utile în identificarea persoanei care este neidentificată sau neidentificabilă, în cazul autopsiei medico-legale. **Autopsia poate fi realizată numai de medicul anatomopatolog sau legist, care pot fi asistați de către un alt medic sau autopsier.**

Articolul 17

(1) Produsele folosite la conservarea cadavrului, precum cele folosite la îmbălsămare/tanatopraxie trebuie să facă parte din categoria produselor **biocide** și să fie avizate/autorizate conform prevederilor [Hotărârii Guvernului nr. 617/2014](#), cu modificările și completările ulterioare.

(2) Produsele **biocide folosite la îmbălsămare/tanatopraxie** vor fi utilizate în conformitate cu prevederile din actul administrativ de punere pe piață a produselor respective și în cantități care să nu ducă la conservarea definitivă a corpului, pentru a evita contaminarea solului și a permite reînhumările ulterioare.

(3) În cazul înhumării, **eșantioane din aceste substanțe în flacoane din material plastic de minimum 50 ml, cu dop autosigilant, etichetate**, se vor pune alături de defunct în sicriu. Pe etichetă se consemnează denumirea produsului, denumirea producătorului, numărul avizului, precum și firma de servicii funerare care a realizat îngrijirile mortuare.

Articolul 18 Activitatea specifică prin care se acordă servicii sub formă de îngrijiri mortuare și de tanatopraxie persoanelor decedate presupune **obligativitatea deținerii unei truse de îmbălsămare/tanatopraxie** care va conține un set minimal de instrumente, după cum urmează: un bisturiu cu lame detașabile, depărtătoare, pense, tuburi vasculare de diferite diametre, seringi și ace hipodermice, pompa pentru lichide, inclusiv cu aspirație, ace drepte și curbe pentru cusut, ață chirurgicală, sondă canelată, foarfecă mare și mică, stilet butonat, tifon, vată, substanțe dezinfectante, soluții pentru îmbălsămare, trusă de machiaj.

Articolul 19 Este **obligatorie aplicarea unei brățări** în jurul încheieturii mâinii drepte sau stângi a decedatului pe care sunt imprimare datele de identificare ale firmei care a acordat serviciile funerare, îngrijirile mortuare și serviciile de tanatopraxie. Brățara nu se confecționează din materiale biodegradabile.

Articolul 20

(1) În cazul persoanelor decedate în afara unităților sanitare, care prezintă risc infecțios și care din motive obiective sau de sănătate publică, altele decât cele prevăzute la [alin. \(3\)](#) și [\(5\)](#), cum ar fi: fragmentarea corpului, putrefacție avansată și altele asemenea, nu se pot îmbălsăma, se vor lua măsuri cu privire la prevenirea transmiterii infecției cu ocazia autopsiei/tanatopraxiei, expertizei, transportului, îngrijirilor mortuare, înhumării, incinerării și altele asemenea, dezinfecției obiectelor personale. Aceste măsuri revin ca răspundere atât persoanei care manipulează, îngrijește sau ia în grija sa corpul defunctului decedat în urma unei boli infecțioase, cât și serviciilor specializate și constau în:

a) obturarea orificiilor naturale cu vată îmbibată cu lichid dezinfectant;

b) spălarea cadavrului cu lichid dezinfectant și închiderea imediată într-un sicriu etanș;

- c) efectuarea transportului numai cu aprobarea serviciilor de supraveghere și control al bolilor transmisibile din cadrul direcțiilor de sănătate publică județene și a municipiului București;
  - d) înhumarea și/sau incinerarea într-un interval de maximum 36 de ore de la deces;
  - e) păstrarea sicriului cu capacul închis pe timpul transportului și înhumării și neexpunerea publică.
- (2) În cazul în care persoana a **decedat în urma unei boli infecțioase și a fost deja îmbălsămată**, se vor aplica **măsurile** universale de protecție individuală pentru participanții la serviciile funerare. **Nu** se impun restricții **suplimentare** în ceea ce privește expunerea, transportul, funeraliile, înhumarea ori incinerarea.
- (3) În cazul în care persoana a decedat în urma unei infecții cu un **agent infecțios înalt patogen** se vor lua următoarele măsuri:
- a) manipularea cadavrului sau a rămășițelor umane trebuie să fie redusă la minimum;
  - b) cadavrul **nu va fi spălat sau îmbălsămat** și orice practică de acest gen este interzisă;
  - c) personalul care manipulează cadavrul va purta obligatoriu echipament de protecție special: mănuși, protectoare faciale, echipament din tyvek, măști chirurgicale, protectoare oculare și cizme de cauciuc care pot fi dezinfectate;
  - d) se pulverizează dezinfectant peste cadavru;
  - e) cadavrul se introduce în doi saci rezistenți de vinil;
  - f) peste saci se pulverizează din nou dezinfectant, după introducerea cadavrului;
  - g) sicriul se închide și se sigilează, fiind interzisă redeschiderea acestuia;
  - h) sicriul va fi manipulat doar de echipa desemnată și echipată conform prevederilor [lit. c\)](#);
  - i) peste sicriu se toarnă var cloros și numai după aceea angajații cimitirului vor acoperi sicriul cu pământ;
  - j) groapa trebuie să aibă o adâncime de minimum 3 metri;
  - k) **deshumarea înainte de trecerea a 7 ani de la deces este strict interzisă.**
- (4) Încadrarea cauzelor decesului în categoria infecțiilor cu agent infecțios înalt patogen în cazul cărora îmbălsămarea este interzisă sau cu risc infecțios în cazul cărora îmbălsămarea este obligatorie se va efectua de către direcția de sănătate publică județeană sau a municipiului București pe raza căreia s-a produs decesul, pe baza unei metodologii specifice de încadrare a riscului infecțios care va fi aprobată prin ordin al ministrului sănătății în termen de 60 de zile de la intrarea în vigoare a prezentelor norme și va sta la baza eliberării avizului de îmbălsămare.
- (5) În cazul în care există protocoale specifice pentru boala care a cauzat decesul, se vor respecta protocoalele respective.
- (6) În cazul deceselor prin boli infecțioase este interzisă îmbălsămarea în autovehicule pentru asistență funerară mobilă.

Capitolul IV

Norme privind cimitirele, înhumarea, exhumarea/deshumarea și reînhumarea

Articolul 21

- (1) Persoanele/Autoritatea desemnate/desemnată la [art. 17 din Legea nr. 102/2014](#) sunt obligate să asigure înmormântarea, respectiv înhumarea sau incinerarea persoanelor decedate.
- (2) Expunerea persoanelor decedate în incinta cimitirelor se realizează doar în încăperi special amenajate, destinate acestui scop, denumite **săli de ceremonii funerare**.
- (3) Perioada ofierii serviciului religios face excepție de la prevederile [alin. \(2\)](#).

Articolul 22 Înființarea cimitirului se realizează conform certificatului de urbanism, cu respectarea distanței minime de **100 metri** față de zonele protejate, pentru a nu crea disconfort rezidenților din zonele respective.

Articolul 23

- (1) Proprietarul cimitirului trebuie să asigure următoarele utilități minime:
  - a) sursă de alimentare cu apă, cu specificația "apa potabilă" sau "apa nepotabilă", după caz;
  - b) grupuri sanitare racordate la sistemul de canalizare sau tip latrină cu fosă septică vidanjabilă;
  - c) spațiu special amenajat pentru depozitarea și colectarea selectivă a deșeurilor rezultate din activitatea cimitirului;
  - d) asigurarea și întreținerea aleilor din incinta cimitirului, precum și a spațiilor verzi.

(2) Administratorul cimitirului trebuie să păstreze o evidență a înhumărilor persoanelor decedate prin boli infecțioase, inclusiv a celor decedate prin boli infecțioase cu agenți infecțioși înalt patogeni.

Articolul 24

(1) Autorizarea sanitară a cimitirelor se va face în baza autorizației de construire, în următoarele cazuri:

- a) înființarea unui cimitir;
- b) extinderea cimitirului existent;
- c) strămutarea cimitirului.

(2) Autorizația sanitară se eliberează de către direcțiile de sănătate publică județene, respectiv a municipiului București, conform [anexei nr. 4](#), și este valabilă atât timp cât nu intervin modificări de tipul celor prevăzute la [alin. \(1\) lit. b\)](#) și c). Documentele necesare obținerii autorizației sanitare de funcționare sunt prevăzute în [anexa nr. 4](#).

Articolul 25 În cimitirele neamenajate cu cripte, înhumarea se face la o adâncime de minimum 2 m.

Articolul 26

(1) Înhumarea/Incinerarea persoanelor decedate se face numai pe baza certificatului de deces eliberat potrivit dispozițiilor [art. 32 alin. \(1\) din Legea nr. 119/1996](#) cu privire la actele de stare civilă, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

(2) În cazul persoanelor decedate în alte localități, situate la o **distanță mai mare de 30 km** de cea în care urmează să aibă loc înhumarea, pentru înhumare sunt necesare atât **certificatul de deces**, cât și **avizul sanitar de transport** prevăzut în [anexa nr. 5](#), care se eliberează de către direcția de sănătate publică județeană, respectiv a municipiului București.

(3) Este interzisă înhumarea persoanelor neidentificate, respectiv a persoanelor cărora nu li s-a emis certificat de deces și adeverință de înhumare/incinerare.

Articolul 27

(1) Persoanele decedate pot fi depuse înainte de înhumare în sălile de ceremonii funerare cu sicriul închis sau cu capacul sicriului deschis; în situația în care familia optează pentru expunerea cu capacul sicriului deschis, aceasta se realizează numai pe baza certificatului de îmbălsămare/tanatopraxie.

(2) Persoanele decedate din cauza unor boli contagioase vor putea fi depuse în sălile de ceremonii funerare numai cu avizul direcției de sănătate publică județene, respectiv a municipiului București, eliberat conform metodologiei de încadrare a riscului infecțios, prevăzută la [art. 20 alin. \(4\)](#).

Articolul 28

(1) Sălile de ceremonii funerare vor fi amplasate în incinta cimitirelor sau în afara acestora. Pentru sălile de ceremonii funerare amplasate în afara cimitirelor se asigură o distanță de minimum **20 metri** de clădirile de locuit.

(2) **Sălile de ceremonii funerare** trebuie să fie prevăzute cu **echipamente de climatizare**, pentru asigurarea unei temperaturi ambientale de maximum 20°C în perioada anotimpului cald și trebuie astfel compartimentate pentru a asigura atât reducerea potențialelor riscuri epidemiologice, cât și intimitatea aparținătorilor.

Articolul 29

(1) Exhumarea/Deshumarea persoanelor decedate se realizează conform prevederilor [art. 9 alin. \(4\)](#) și [\(5\) din Legea nr. 102/2014](#).

(2) **Deshumarea se poate face înainte de 7 ani de la data înhumării, cu avizul direcțiilor de sănătate publică, după împlinirea termenului de un an de la data înhumării și numai în perioada 1 noiembrie-31 martie, pe baza avizului sanitar eliberat de către direcțiile de sănătate publică județene și a municipiului București, conform anexei nr. 6, în scopul reînhumării persoanei decedate în alt loc de înhumare.**

Articolul 30

(1) Exhumările/Deshumările și reînhumările se fac de către administrațiile cimitirelor, în prezența familiei persoanei decedate sau a unui reprezentant al acesteia și a administratorului cimitirului, cu respectarea normelor sanitaro-antiepidemice.

(2) În cazul exhumărilor dispuse de parchet sau de instanța judecătorească, la reînhumare este obligatorie prezența reprezentantului acesteia.

Articolul 31

(1) Pentru a preveni riscurile ce pot apărea în timpul transportului și înhumării, sicriile vor putea fi comercializate numai însoțite de certificat de conformitate emis de către producător și vor îndeplini următoarele condiții:

- a) rezistență la manevre mecanice;
- b) sistem de închidere etanș;
- c) confecționate din materiale biodegradabile, cu o grosime minimă de 18 mm;
- d) să nu fie tratate cu produse biocide și produse clasificate ca periculoase;
- e) confecționate din materiale care nu conțin compuși pe bază de clor, cauciuc, metale grele și aliajele acestora (plumb, mercur, cadmiu, crom, nichel, arsen, molibden și mangan);
- f) este interzisă folosirea de finisaje bicromate galvanizate ale feroneriei și ale elementelor de fixare a acestora.

(2) În cazul în care persoanele decedază în locuri publice, în natură, spații virane și altele asemenea, se procedează diferențiat, în funcție de situație, astfel:

- a) dacă sunt cazuri medico-legale, în funcție de specificul cazului, instituțiile medico-legale vor efectua transportul cu personalul propriu sau pot colabora cu unități specializate de la salvamont, scafandri, alpiniști, inspectoratele pentru situații de urgență și alte astfel de unități și/sau firme care, prin domeniul de activitate, pot înlesni preluarea și transportul decedatului, după caz;
- b) dacă decesul persoanei nu este considerat caz medico-legal, decedatul poate rămâne la dispoziția familiei sau a reprezentantului legal, în vederea organizării înhumării în conformitate cu prezentele norme.

(3) **Transportul persoanelor decedate de la locul decesului și până la locul efectuării manevrelor de îngrijiri mortuare se realizează numai de către prestatorii de servicii funerare.** Transportul decedatului în această etapă se poate realiza numai cu autovehicule speciale de **transport mortuar**, autorizate conform [pct. 3 din anexa nr. 2](#). Pentru transportul decedatului pot fi folosite huse mortuare biodegradabile.

(4) Transportul persoanelor decedate în vederea înhumării de la locul unde corpul defunct este păstrat (domiciliu, capelă și altele asemenea) până la locul înhumării se realizează numai de către prestatorii de servicii funerare, în condițiile prezentelor norme. Transportul decedatului în această etapă este condiționat de prezența documentelor de deces emise de către autoritatea publică locală, cu autovehiculele destinate transportului persoanelor decedate, conform specificațiilor de la [pct. 2 din anexa nr. 2](#).

Articolul 32 Transportul **internațional** al persoanelor decedate se face pe baza unui pașaport pentru transport cadavru uman, conform modelului prevăzut în [anexa nr. 7](#); pentru cadavrele care sunt transportate din țară în străinătate, pașaportul pentru transport cadavru uman se **eliberează de către direcția de sănătate publică din județul unde s-a produs decesul sau exhumarea/deshumarea** în baza certificatului de deces și a certificatului de îmbălsămare.

Articolul 33 Efectuarea transporturilor în afara țării se asigură cu respectarea normelor din convențiile internaționale pe baza pașaportului de transport cadavre umane.

Articolul 34

(1) Desființarea și schimbarea destinației unui cimitir se fac după 30 de ani de la ultima înhumare și după strămutarea tuturor osemintelor, cu respectarea condițiilor prevăzute la [art. 11](#) al [Legii nr. 102/2014](#) și a condițiilor de biosecuritate. Osemintele vor fi depuse într-un alt cimitir în funcțiune, cu tot respectul și bunăcuviința.

(2) Desființarea cimitirelor înainte de termenul prevăzut la [alin. \(1\)](#) se face numai cu avizul direcției de sănătate publică județene sau a municipiului București.

(3) Pentru situațiile prevăzute la [alin. \(1\)](#) și [\(2\)](#) este obligatoriu și acordul cultului respectiv.

Capitolul V Norme privind crematoriile umane și incinerarea

Articolul 35

(1) Oricine are dreptul de a-și exprima dorința privind alternativa de a fi înhumat sau incinerat; în acest sens se poate manifesta în scris voința, respectiv organizarea incinerării prin act notarial sau prin desemnarea unei persoane conform prevederilor [art. 17 alin. \(1\) din Legea nr. 102/2014](#).

(2) Solicitarea de incinerare va fi completată și semnată de persoana desemnată conform [art. 17 din Legea nr. 102/2014](#) și va cuprinde datele de identificare a persoanei solicitante și a persoanei

decedate; solicitarea va fi însoțită de copia certificatului de deces și copia cărții de identitate sau a pașaportului persoanei solicitante.

(3) Solicitarea de incinerare este un document intern tipizat, elaborat de crematoriul respectiv. Redactarea și elaborarea acestui document revin administrației crematoriului. Solicitarea se va păstra în dosarul de incinerare.

Articolul 36 Înființarea și modernizarea unui crematoriu uman se realizează în conformitate cu documentațiile de urbanism și cu autorizația de construcție și se autorizează sanitar de direcția de sănătate publică județeană, respectiv a municipiului București, conform [anexei nr. 8](#), cu respectarea următoarelor condiții:

- a)** Înființarea crematoriului se realizează cu respectarea distanței minime de 1000 metri față de zonele protejate, pentru a nu crea disconfort rezidenților din zonele respective, datorită eliminării emisiilor în atmosferă;
- b)** crematoriul uman trebuie prevăzut cu sisteme de filtrare și depoluare a gazelor de ardere, întreținute în stare adecvată de funcționare pe perioada activității;
- c)** crematoriile umane aflate în funcțiune monitorizează atât procesul de incinerare, cât și pe cel al emisiilor de gaze și particule în atmosferă, cu respectarea legislației referitoare la protecția factorilor de mediu;
- d)** coșul crematoriului trebuie să aibă o înălțime care să depășească înălțimea clădirilor învecinate. Înălțimea coșului crematoriului uman va fi calculată astfel încât să asigure reținerea și dispersia corespunzătoare a poluanților evacuați, pentru a nu produce disconfort sau afectarea stării de sănătate a populației rezidente din zonele protejate.

Articolul 37 În vederea incinerării persoanelor decedate, prevederile [art. 31-33](#) se aplică în mod corespunzător.

Articolul 38

(1) Administrația crematoriului uman are obligația de a afișa serviciile oferite și tarifele aferente acestora.

(2) Fiecare crematoriu trebuie să dețină un registru de incinerare care va cuprinde:

- a)** codul unic de incinerare;
- b)** data incinerării și timpul de desfășurare a procesului, respectiv ora de începere și ora de finalizare;
- c)** numele, prenumele, vârsta persoanei decedate;
- d)** locul și data nașterii persoanei decedate;
- e)** locul și data producerii decesului;
- f)** furnizorul, respectiv prestatorul de servicii funerare, numărul de înmatriculare al mașinii mortuare, data și ora preluării decedatului;
- g)** data și modalitatea de predare a urnei/cererea de păstrare a urnei;
- h)** numele și semnătura persoanei care ridică urna;
- i)** numărul corespondent din registrul de păstrare în frigider.

(3) Pentru fiecare incinerare realizată, administrația crematoriului va întocmi un dosar de incinerare cuprinzând acte originale sau copii ale documentelor după cum urmează:

- a)** copie de pe certificatul de deces;
- b)** adeverința de înhumare/incinerare în original, eliberată potrivit prevederilor [Legii nr. 119/1996, republicată](#), cu modificările și completările ulterioare, care se reține de către administrația crematoriului;
- c)** certificat de îmbălsămare, dacă a fost efectuată îmbălsămarea;
- d)** aviz sanitar de transport, după caz;
- e)** copia certificatului medical constatator al decesului;
- f)** actul prin care persoana decedată și-a exprimat legal voința de a fi incinerată, dacă a fost întocmit;
- g)** solicitare de incinerare sau copie legalizată de pe testament;
- h)** declarația de metale și obiecte prețioase, dacă este cazul;
- i)** copia cărții de identitate/pașaportului solicitantului incinerării;
- j)** proces-verbal de predare-primire a urnei în original.

Articolul 39

(1) Fiecare persoană decedată care urmează să fie incinerată va avea datele de identificare atașate sub forma unei brățări aplicate în jurul articulației gleznei sau mâinii, obligația etichetării revenind firmei de pompe funebre, care preia decedatul și efectuează transportul acestuia. Brățara de cadavru va conține date de identificare a decedatului: nume, sex și data nașterii.

(2) Poate fi incinerat orice cetățean străin sau apatrid decedat pe raza teritoriului României, cu condiția să existe aprobarea oficiului consular din România al țării al cărei cetățean a fost defunctul sau, în lipsa acestuia, aprobarea autorităților competente de la ultimul domiciliu al defunctului, precum și documentele emise de autoritățile de stare civilă: certificatul de deces, adeverința de înhumare/incinerare și documentele prevăzute la [art. 38 alin. \(3\)](#).

(3) Este interzisă incinerarea persoanelor neidentificate, respectiv a persoanelor cărora nu li s-a emis certificatul de deces și adeverință de înhumare/incinerare.

Articolul 40 Păstrarea urnelor cu cenușă se realizează în următoarele condiții:

a) urnele pot fi depuse în locurile special amenajate ale crematoriului/cimitirului;

b) urnele pot fi înhumate în cimitir, la o adâncime de minimum 0,5 m de la nivelul terenului sau pot fi depuse în mormânt/cavou.

Capitolul VI Fondul de garantare

Articolul 41 Fondul de garantare este constituit pentru plata despăgubirilor datorate în cazul neîndeplinirii sau îndeplinirii defectuoase a prestărilor de servicii funerare.

Articolul 42 Nivelul fondului de garantare se stabilește la nivelul contravalorii a cinci ajutoare de înmormântare, cu obligativitatea majorării acestui fond în funcție de actualizările anuale ale cuantumului acestui ajutor și de realimentare în cazul plății de despăgubiri.

Capitolul VII Contravenții și sancțiuni

Articolul 43

(1) Următoarele fapte constituie contravenții și se sancționează după cum urmează:

a) încălcarea prevederilor [art. 4](#), [art. 8 lit. d](#)), [art. 19](#), [art. 23 alin. \(1\) lit. a](#)) și [alin. \(2\)](#), [art. 27 alin. \(1\)](#), [art. 36 lit. b](#)) și [c](#)), [art. 38 alin. \(1\)](#), [art. 39 alin. \(1\)](#), [art. 40 lit. a](#)) și [b](#)) cu amendă de la 500 lei la 1.000 lei;

b) încălcarea prevederilor [art. 8 lit. f\) pct. \(i\)-\(vi\)](#), [lit. g](#)) și [f](#)), [art. 17 alin. \(2\)](#) și [\(3\)](#) cu amendă de la 1.000 lei la 5.000 lei;

c) încălcarea prevederilor [art. 5 alin. \(1\) lit. a-c](#)) și [alin. \(2\) lit. a](#)) și [b](#)), [art. 8 lit. a-c](#)), [lit. e\) pct. \(i\)-\(iv\)](#), [art. 18](#), [art. 21 alin. \(1\)](#) și [\(2\)](#), [art. 22](#), [art. 25](#), [art. 26 alin. \(1\)](#) și [\(2\)](#), [art. 27 alin. \(2\)](#), [art. 28 alin. \(1\)](#) și [\(2\)](#), [art. 29 alin. \(2\)](#), [art. 30 alin. \(1\)](#), [art. 31 alin. \(1\)](#), [\(3\)](#) și [\(4\)](#), [art. 32](#), [art. 38 alin. \(2\)](#) și [\(3\)](#), [art. 39 alin. \(2\)](#), cu amendă de la 5.000 lei la 10.000 lei;

d) încălcarea prevederilor [art. 5 alin. \(2\) lit. c](#)), [art. 6 alin. \(1\)](#), [art. 7 alin. \(1\)-\(4\)](#), [art. 17 alin. \(1\)](#), [art. 20 alin. \(1\)-\(3\)](#), [\(5\)](#) și [\(6\)](#), [art. 26 alin. \(3\)](#), [art. 29 alin. \(1\)](#), [art. 34 alin. \(1\)](#) și [\(2\)](#), [art. 39 alin. \(3\)](#), cu amendă de la 10.000 lei la 20.000 lei.

(2) Constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 5.000 lei la 10.000 lei prezența oricărei forme de publicitate în unitățile sanitare și instituțiile de medicină legală.

(3) Constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 5.000 lei la 10.000 lei prezența oricărei forme de publicitate pe teritoriul cimitirelor, cu excepția locului destinat acestui scop.

(4) Constituie contravenție și se sancționează cu amendă de la 10.000 lei la 20.000 lei înființarea și funcționarea spațiilor pentru prestări de servicii funerare în unitățile sanitare și instituțiile de medicină legală, cu excepția spațiilor necesare derulării formalităților, precum și influențarea rudelor persoanei decedate în alegerea prestatorului de servicii funerare de către personalul unităților sanitare și instituțiilor de medicină legală.

(5) Încălcarea prevederilor de la [art. 7](#), [8](#), [27-29](#), [36](#) și [38](#) se sancționează și cu sancțiunea complementară constând în anularea autorizației sanitare de funcționare, în cazul contravențiilor săvârșite de prestatorii de servicii funerare.

Articolul 44 Constatarea săvârșirii contravențiilor și aplicarea sancțiunilor se realizează de către personalul de specialitate împuternicit al Inspecției sanitare de stat din cadrul Ministerului Sănătății și al direcțiilor de sănătate publică județene și a municipiului București.

Articolul 45 Contravențiilor prevăzute la [art. 43](#) le sunt aplicabile dispozițiile [Ordonanței Guvernului nr. 2/2001](#) privind regimul juridic al contravențiilor, aprobată cu modificări și completări prin [Legea nr. 180/2002](#), cu modificările și completările ulterioare, precum și dispozițiile [cap. IV din cadrul titlului I](#)

["Sănătatea publică" din Legea nr. 95/2006](#) privind reforma în domeniul sănătății, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Capitolul VIII Dispoziții tranzitorii și finale

Articolul 46 Prin ordin al ministrului sănătății vor fi aprobate următoarele formulare:

- a)** model pentru formularul de cerere de autorizare a prestatorului de servicii funerare și referatul de evaluare prevăzute în [anexa nr. 1](#);
- b)** model pentru **formularul de cerere pentru obținerea avizului direcției de sănătate publică în vederea îmbălsămării**;
- c)** model pentru declarația tanatopractorului;
- d)** model de cerere a familiei pentru îmbălsămare;
- e)** model de cerere pentru obținerea autorizației sanitare de funcționare pentru activitățile de înmormântare/înhumare și referatul de evaluare prevăzute în [anexa nr. 4](#);
- f)** model pentru formularul de cerere pentru obținerea autorizației sanitare de funcționare pentru activități de incinerare a persoanelor decedate (crematorii umane) și a referatului de evaluare prevăzute în [anexa nr. 8](#).

Articolul 47 Până la formarea primelor promoții de tanatopractori, certificatele de îmbălsămare vor fi semnate de medic/medic anatomopatolog sau medic legist, iar îmbălsămarile efectuate în afara unităților sanitare sau medicolegale vor fi realizate de autopsieri sub supravegherea unui medic.

Articolul 48 Personalul care are competența specifică în domeniul autopsiei, având deja ocupația de autopsier certificat prin diploma de autopsier la data intrării în vigoare a prezentelor norme, pentru a profesa în serviciile funerare are obligația de a-și completa formarea profesională și a susține examenul național în domeniul tanatopractor, conform prezentelor norme.

Articolul 49

- (1)** Pentru cimitirele aflate în curs de obținere a documentelor de funcționare la data intrării în vigoare a prezentei hotărâri, distanța minimă față de zonele protejate este cea prevăzută în dispozițiile în vigoare la data începerii procedurii.
- (2)** Pentru crematoriile înființate anterior intrării în vigoare a prezentei hotărâri se respectă distanța prevăzută în actele normative aflate în vigoare la data respectivă.

Articolul 50

[Anexele nr. 1-8](#) fac parte integrantă din prezentele norme.

Anexa nr. 1

Autorizarea sanitară pentru prestarea de servicii funerare

Autorizarea sanitară pentru prestarea de servicii funerare se realizează în baza referatului de evaluare, conform prevederilor [Ordinului ministrului sănătății nr. 1.030/2009](#) privind aprobarea procedurilor de reglementare sanitară pentru proiectele de amplasare, amenajare, construire și pentru funcționarea obiectivelor ce desfășoară activități cu risc pentru starea de sănătate a populației, cu modificările și completările ulterioare.

Prestatorul de servicii funerare depune la direcția de sănătate publică următoarele documente:

- a)** cerere conform modelului prevăzut la [art. 46 lit. a\)](#);
- b)** copie de pe certificatul de înregistrare a societății la registrul comerțului;
- c)** dovada deținerii spațiului în care se prestează serviciile funerare;
- d)** memoriul tehnic care să cuprindă detalii privind spațiile și mijloacele de transport;
- e)** dovada că operatorul economic care prestează servicii funerare are în dotare cel puțin o trusă de îmbălsămare conform prezentelor norme;
- f)** dovada că are angajat cel puțin un tanatopractor cu diplomă obținută conform prezentelor norme;
- g)** fișele de aptitudine ale întregului personal care lucrează în firma de servicii funerare care atestă efectuarea examenelor medicale la angajare și/sau examenele medicale periodice, conform [Hotărârii Guvernului nr. 355/2007](#) privind supravegherea sănătății lucrătorilor, cu modificările și completările ulterioare. Suplimentar, persoanele care prestează efectiv îngrijiri mortuare, inclusiv cele care transportă decedații, vor prezenta și un **certificat de sănătate mintală**;
- h)** autorizația emisă conform [Legii nr. 92/2007](#), cu modificările și completările ulterioare, pentru fiecare mijloc de transport;
- i)** dovada de achitare a tarifului de autorizare sanitară;

j) declarația pe propria răspundere că spațiul pentru care se solicită autorizarea este deținut legal și nu face obiectul vreunui litigiu;

k) în funcție de specificul activității se pot solicita și alte documente care să ateste îndeplinirea cerințelor legale incidente domeniului. Acestea vor fi prezentate de solicitant în etapa de evaluare a obiectivului.

Activitățile de verificare a conformității cu normele de igienă și sănătate publică și/sau alte reglementări legale în vederea eliberării autorizației sanitare de funcționare se realizează de către personalul de specialitate desemnat pentru domeniul de activitate supus autorizării, iar rezultatul verificării conformării va fi consemnat într-un referat de evaluare.

Anexa nr. 2

Specificații tehnice pentru autovehiculele societăților de servicii funerare

1. Autovehiculul pentru asistență funerară mobilă folosit pentru pregătirea cadavrului va îndeplini următoarele condiții:

a) este inscripționat cu însemne specifice activității pentru care este utilizat;

b) este omologat de către Registrul Auto Român pentru această activitate sau deține autorizație de transport local emisă de către primărie, în baza [Legii nr. 92/2007](#), cu modificările și completările ulterioare;

c) este înmatriculat în România, se află în proprietatea unei firme de pompe funebre sau o deservește în baza unui contract;

d) spațiul interior este obligatoriu să fie închis, fără vizibilitate din exterior, delimitat de suprafețe lavabile și dezinfectabile;

e) autovehiculul este prevăzut cu un paravan separator între habitaclul destinat personalului manipulant și partea destinată pregătirii cadavrului, care va avea un cubaj de minimum 12 mc;

f) spațiul interior este dotat cu: targă de recuperare, masă/platformă din inox pentru pregătirea corpului, sertare pentru instrumentar cu închidere etanșă, recipiente/spațiu pentru deșeurile provenite din manopera de îmbălsămare asimilabile deșeurilor periculoase, rezervor de apă cu capacitate minimă de 25 litri, prevăzut cu robinet, rezervor de colectare a apelor reziduale cu capacitate minimă de 50 litri;

g) spațiu pentru depozitarea produselor biocide, conform specificațiilor producătorului;

h) instalație de climatizare;

i) asigură nivelul 2 de biosecuritate.

2. Autovehiculul mortuar pentru paradă folosit pentru transportul trupului neînsuflețit spre locul de înhumare va îndeplini următoarele cerințe:

a) habitaclul pentru depozitarea sicriului trebuie să aibă o lungime de minimum **210 cm** și o lățime de minimum **90 cm**;

b) este omologat de către Registrul Auto Român pentru această activitate sau deține autorizație de transport local emisă de către primărie, în baza [Legii nr. 92/2007](#), cu modificările și completările ulterioare;

c) este înmatriculat în România, se află în proprietatea unei firme de pompe funebre sau o deservește în baza unui contract;

d) spațiul destinat depozitării sicriului trebuie delimitat de suprafețe care pot fi dezinfectate;

e) autovehiculul este prevăzut cu un paravan separator între habitaclul destinat sicriului și cel destinat pasagerilor din față.

3. Autovehiculul funerar pentru recuperare cadavre și transport internațional:

a) este inscripționat cu însemne specifice activității pentru care este utilizat;

b) este omologat de către Registrul Auto Român pentru această activitate sau deține autorizație de transport local emisă de către primărie, în baza [Legii nr. 92/2007](#), cu modificările și completările ulterioare;

c) este înmatriculat în România, se află în proprietatea unei firme de pompe funebre sau o deservește în baza unui contract;

d) habitaclul pentru depozitarea trupului neînsuflețit trebuie să aibă o lungime de minimum **200 cm** și o lățime de minimum **120 cm**;

e) spațiul interior este obligatoriu să fie închis, fără vizibilitate din exterior, delimitat de suprafețe lavabile și dezinfectabile;

- f) autovehiculul trebuie prevăzut cu un paravan separator între habitacul destinat personalului și partea destinată depozitării corpului decedatului;
- g) pentru recuperare este necesară dotarea cu o targă de recuperare și șină de ghidaj pentru targă;
- h) agregate frigorifice pentru transportul pe distanțe lungi;
- i) autovehiculul va fi dezinfectat periodic.

Anexa nr. 3

CERTIFICAT DE ÎMBĂLSĂMARE/TANATOPRAXIE

Servește la certificarea îmbălsămării cadavrului, în vederea transportului în altă localitate decât cea în care s-a produs decesul, situată la minimum 30 km, și pentru depunerea la capelă/spații publice, cu sicriul deschis.

Se eliberează de către medicul/tanatopractorul care a efectuat îmbălsămarea/tanatopraxia precizând locul său de muncă, locul în care și-a desfășurat procedeul de îmbălsămare/tanatopraxie, declarația cu privire la substanțele folosite.

Se eliberează într-un singur exemplar, care se predă solicitantului, după achitarea taxei respective corespunzătoare manoperelor prestate.

Județul ..... GRATUIT Localitatea ..... CU PLATĂ Unitatea sanitară/S.C. .... Chitanța nr. ... Nr. .... din: aaaa ll zz eliberat la	
CERTIFICAT DE ÎMBĂLSĂMARE/TANATOPRAXIE	
<p>Subsemnatul, ..., în calitate de medic/tanatopractor la IML/SJML/S.C. ...., cu sediul în ....., str. .... nr. ...., județul/sectorul ....., având în vedere Avizul pentru îmbălsămare al Direcției de Sănătate Publică ..... cu nr. .... / ....., precum și Certificatul medical constatator al decesului cu nr. .... / ....., eliberat(ă) de medic ....., specialitatea ....., am procedat la efectuarea îmbălsămării defunctului cu numele ....., decedat în data de ..... la ....., cu diagnosticul ..... Îmbălsămarea cadavrului s-a efectuat la data de ....., la sediul SJML/IML/S.C. ...., folosind metoda ..... și substanțele ..... cu denumirea comercială de ..... în concentrație de ..... care au fost administrate pe cale ..... (sistemică vasculară/locală), în cantitate totală de ..... litri.</p> <p>Procedura de îmbălsămare și/sau tanatopraxie nu a urmărit conservarea definitivă a corpului defunctului. S-au folosit numai substanțe chimice standardizate a căror compoziție a fost, potrivit legii, avizată conform Hotărârii Guvernului nr. 617/2014, cu modificările și completările ulterioare, din care un eșantion cu 50 ml de substanță se află depus lângă decedat. S-a avut în vedere ca prin metoda folosită să se constituie riscuri biologice, ocupaționale și pentru mediu cât mai reduse.</p> <p>O brățară cu datele de identificare ale firmei de pompe funebre care a acordat serviciile funerare, îngrijirile mortuare și serviciile de tanatopraxie s-a aplicat pe mâna dreaptă/stângă a decedatului.</p> <p>Prezentul certificat se va folosi pentru a atesta îmbălsămarea în conformitate cu prevederile legii în vederea transportului în localitatea ....., județul ....., și/sau a depunerii la capelă/în spații publice cu sicriul deschis în localitatea ....., județul ..... în locația .....</p> <p>Prezentul se eliberează într-un singur exemplar, care se predă solicitantului, pentru a fi pus la dispoziția administrației cimitirului/crematoriului.</p> <p style="text-align: center;">Semnătura medicului legist/anatomopatolog sau Semnătura tanatopractorului L.S. ....</p>	

Verso

PRECIZĂRI cu privire la eliberarea și folosirea certificatului de îmbălsămare

1. Se completează într-un singur exemplar cu cerneală citeț și se eliberează de către medicul/tanatopractorul care a realizat îmbălsămarea, indicându-se afilierea sa la unitatea sanitară: SJML/IML/spital sau societatea comercială, reglementată de Legea societăților nr. 31/1990, republicată,

cu modificările și completările ulterioare, având cod CAEN 9603 unde lucrează, locul în care s-a efectuat îmbălsămarea, metoda, tehnica folosită, tipul de substanțe chimice și denumirea lor. Se păstrează, potrivit prevederilor legale, la administrația cimitirului/crematoriului.

2. Îmbălsămarea cadavrelor se face de către medicul legist/anatomopatolog în cadrul procedurilor legale de autopsie din SJML/IML/spital sau de către tanatopractor, în afara unităților sanitare sau medicolegale. Îmbălsămarea realizată de tanatopractor se execută la cererea explicită a membrilor familiei decedatului sau a altor persoane desemnate, potrivit legii, exprimată în scris, cu avizul direcției de sănătate publică județene/a municipiului București.

3. Se semnează de către medicul legist/anatomopatolog sau tanatopractorul care a efectuat îmbălsămarea.

4. Pe certificatul completat în serviciile de prosectură ale spitalelor sau unitățile medico-legale termenul "Tanatopraxie" din titlul certificatului se taie. De asemenea se taie sintagma "Semnătura tanatopractorului".

5. Pe certificatul completat de tanatopractor în cazul deceselor care fac obiectul serviciilor funerare, termenul "Îmbălsămarea" din titlul certificatului se taie. De asemenea se taie sintagma "Semnătura medicului legist/anatomopatolog".

6. Este un document sanitar obligatoriu pentru depunerea cadavrului la capelă sau în spații publice cu sicriul deschis și/sau atunci când decedatul urmează să fie transportat într-o altă localitate, la distanță de locul decesului.

7. Transportul cadavrului în altă localitate se face într-un sicriu confecționat din materiale biodegradabile, închis, căptușit pe dinăuntru cu tablă sau carton gudronat, bine lipit la încheieturi și al cărui fund este acoperit cu un strat de 5 cm grosime de materii absorbante (rumeguș de lemn, turbă sau altele asemenea), îmbibate într-o soluție dezinfectantă.

Anexa nr. 4

Autorizarea sanitară pentru activități de înmormântare/înhumare (cimitire)

Pentru situațiile prevăzute la [art. 24 alin. \(1\)](#), autorizarea sanitară pentru activități de înmormântare/înhumare se realizează în baza referatului de evaluare, conform prevederilor [Ordinului ministrului sănătății nr. 1.030/2009](#) privind aprobarea procedurilor de reglementare sanitară pentru proiectele de amplasare, amenajare, construire și pentru funcționarea obiectivelor ce desfășoară activități cu risc pentru starea de sănătate a populației, cu modificările și completările ulterioare. Administratorul cimitirului depune la direcția de sănătate publică județeană/a municipiului București următoarele documente:

a) cerere semnată de administratorul cimitirului, conform modelului prevăzut la [art. 46 lit. e\)](#);

b) memoriu tehnic care va cuprinde:

- capacitatea totală proiectată, respectiv numărul de locuri;
- sectorizarea corespunzătoare pentru fiecare cult recunoscut;
- dotarea cu utilități conform prevederilor [art. 23 alin. \(1\)](#);
- planul sălii de ceremonii funerare, cu îndeplinirea cerințelor prevăzute la [art. 28](#);

c) certificatul de urbanism;

d) regulament de organizare și funcționare a cimitirului întocmit de administratorul cimitirului și avizat de autoritatea administrației publice locale;

e) dovada de achitare a tarifului de autorizare sanitară, după caz;

f) declarația pe propria răspundere că spațiul pentru care se solicită autorizarea este deținut legal și nu face obiectul vreunui litigiu;

g) în funcție de specificul activității se pot solicita și alte documente care să ateste îndeplinirea cerințelor legale incidente domeniului. Acestea vor fi prezentate de solicitant în etapa de evaluare a obiectivului.

Anexa nr. 5

ROMÂNIA	Nr. ieșire .....
Ministerul Sănătății	Anul .... luna ..... ziua .....
D.S.P.	

AVIZ SANITAR pentru transportul cadavrelor umane

Se avizează din punct de vedere sanitar transportul cadavrului ....., decedat la data: anul ....., luna ....., ziua ....., din localitatea ....., județul ....., în Cimitirul ....., localitatea ....., județul .....

Transportul cadavrului pentru înhumare în cimitir se va face cu mijloace rapide, într-un sicriu din lemn. Sicriul va rămâne închis în timpul transportului.

Prezentul aviz sanitar este valabil de la data de ..... până la data de .....

Director executiv,
.....

Toate autoritățile pe raza cărora se va face transportul vor asigura efectuarea liberă și fără piedici a acestuia.

Anexa nr. 6

ROMÂNIA Nr. ieșire .....
Ministerul Sănătății Anul ..... luna .... ziua ....
Direcția de Sănătate Publică .....

AVIZ SANITAR pentru deshumarea, transportul și reînhumarea cadavrelor umane

Se avizează din punct de vedere sanitar deshumarea cadavrului ....., decedat la data: anul ..... luna ..... ziua ....., din Cimitirul ....., localitatea ....., județul ....., pentru a fi reînhumat în Cimitirul ....., localitatea ....., județul .....

Deshumarea și reînhumarea în același cimitir se vor face în primele ore ale dimineții, în timpul cel mai scurt posibil.

Transportul cadavrului pentru reînhumarea în alt cimitir se va face cu mijloace rapide, sicriul fiind introdus într-o ladă de lemn căptușită cu tablă sau carton gudronat.

Sicriul va rămâne închis în timpul acestor operațiuni.

Prezentul aviz sanitar este valabil de la data de ..... până la data de .....

Director executiv,
.....

Toate autoritățile pe raza cărora se va face transportul vor asigura efectuarea liberă și fără piedici a acestuia.

Anexa nr. 7

ROMÂNIA Nr. ieșire .....
Ministerul Sănătății Anul ..... luna .... ziua ....
Direcția de Sănătate Publică .....

PAȘAPORT PENTRU TRANSPORT CADAVRU UMAN PASSEPORT DE TRANSPORT POUR CADAVRE HUMAIN PASSPORT FOR TRANSPORT THE HUMAN CORPSE

Se autorizează transportul cadavrului uman din localitatea....

On autorise le transport du cadavre humain de la localite

It's authorized the transport of the human corpse from locality

Județul ....., localitatea .....

District dans la localite

County to locality

țara .....

du pays

country

în localitatea ....., țara .....

en localite en pais

to locality country

Decedatul: numele ....., prenumele .....

Le decede: nom prenom

Deceased: surname first name

Sexul ....., vârsta .....

Sexe L'âge

Sex Age

Ultimul domiciliu .....

Le dernier domicile

Last residence

Locul decesului: țara ....., județul .....

Lieu du deces: Le pays district

The place of demise: country county

Localitatea .....

Localite

Locality

Data decesului: ..... luna ..... ziua .....

La date du deces: mois jour

Deceased date: month day

Numărul certificatului de îmbălsămare .....

Numero du certificat d'embaumement

The number of embalm certificate

Numărul certificatului medical de deces .....

Numero du certificat medical du deces
The number of decease medical certificate
Condiții speciale: sicriu de metal, închis ermetic și apoi așezat
într-o ladă de lemn închisă etanș.
Conditions speciales: le cercueil en metal est enferme hermetiquement et
mis ensuite dans une caisse en bois etanche.
Special conditions: metal coffin, hermetically closed and put in a wood box,
tight closed.
Transportul se va face cu: autovehicul, tren, avion, vapor.
Le transport sera effectue par: auto, train, avion, bateau.
Transport will be done by: car, train, plane, ship.
Solicitant:
Persoană fizică/juridică
Nume ..... Prenom .....
Nom ..... Prenom .....
Surname ..... First name .....
Data nașterii ..... CNP/Nr. pașaport .....
Date de naissance ..... ID nombre .....
Birth day ..... ID number .....
Director executiv,
L.S. ....

Anexa nr. 8

Autorizarea sanitară pentru activități de incinerare a persoanelor decedate (crematorii umane)

Pentru situațiile prevăzute la [art. 36](#), autorizarea sanitară de funcționare pentru activități de incinerare a persoanelor decedate (crematorii umane) se realizează în baza referatului de evaluare, conform prevederilor [Ordinului ministrului sănătății nr. 1.030/2009](#) privind aprobarea procedurilor de reglementare sanitară pentru proiectele de amplasare, amenajare, construire și pentru funcționarea obiectivelor ce desfășoară activități cu risc pentru starea de sănătate a populației, cu modificările și completările ulterioare.

Administratorul crematoriului uman depune la autoritatea de sănătate publică județeană, respectiv a municipiului București următoarele documente:

- a)** cerere semnată de administratorul crematoriului uman, conform modelului prevăzut la [art. 46 lit. f\)](#);
- b)** memoriu tehnic care să cuprindă detalii constructive ale crematoriului;
- c)** documentația de urbanism;
- d)** autorizația de construcție;
- e)** dovada de achitare a tarifului de autorizare sanitară;
- f)** declarația pe propria răspundere că spațiul pentru care se solicită autorizarea este deținut legal și nu face obiectul vreunui litigiu;
- g)** în funcție de specificul activității se pot solicita și alte documente care să ateste îndeplinirea cerințelor legale incidente domeniului. Acestea vor fi prezentate de solicitant în etapa de evaluare a obiectivului.

Activitățile de verificare a conformității cu normele de igienă și sănătate publică și/sau alte reglementări legale în vederea eliberării autorizației sanitare de funcționare se realizează de către personalul de specialitate desemnat pentru domeniul de activitate supus autorizării, iar rezultatul verificării conformării va fi consemnat într-un referat de evaluare.